

Številka: 500-01-8/2021/2
Ljubljana, 11. 10. 2021

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 44. seji 13. 10. 2021, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20), obravnaval Pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata za uvrstitev samozaposlenih oseb med upravičence do nadomestila plače v primeru nezmožnosti opravljanja dela zaradi karantene na domu oziroma obveznosti varstva otroka, ki je v karanteni na domu, ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

SKLEP:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata in Vladi Republike Slovenije predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državnega svetnika Tomaža Horvata se glasi:

Vlada Republike Slovenije naj, na podlagi spremembe in/ali dopolnitve 4. poglavja četrtega dela Zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21), med upravičence do nadomestila plače zaradi karantene na domu ali nezmožnosti opravljanja dela zaradi obveznosti varstva otroka, ki je v karanteni na domu, uvrsti tudi samozaposlene osebe.

Obrazložitev:

Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21; v nadaljevanju: ZNUPZ) v 4. poglavju Četrtega dela Začasni ukrepi ureja nadomestila plač delavcem zaradi karantene na domu ali nemožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva, ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej. Osnovna podlaga za uveljavitev navedenih pravic je urejena v 25. členu ZNUPZ. Predvidena višina nadomestila plače delavca, ki zaradi karantene ali drugih, v zakonu naštetih razlogov ne more opravljati dela, je odvisna od okoliščine, zaradi katere je delavcu odrejena karantena na domu.

ZNUPZ tako, med drugim, v 27. členu določa, da delavec prejme nadomestilo plače v višini 80 % plače zadnjih treh mesecev, če je z dela odsoten zaradi karantene na domu, ki mu je odrejena zaradi stika ali suma stika z okuženo osebo, pri čemer do stika ni prišlo med opravljanjem dela za delodajalca in če obenem delavec ne more opravljati dela na domu. Če je delavcu odrejena karantena, ker je bil v stiku z okuženo osebo v času opravljanja dela za delodajalca, in dela prav tako ne more

opravljati na domu, pa mu pripade nadomestilo plače v višini 100 %. Država v obeh primerih delodajalcu povrne izplačano nadomestilo plače delavca za čas karantene.

ZNUPZ v 27. členu ureja tudi primer nadomestila za delavca, ki svojega dela ne more opravljati zaradi višje sile, med drugim tudi zaradi varstva otroka, ki mu je bila odrejena karantena. Višjo silo zaradi karantene na domu lahko uveljavljajo starši vrtčevskih otrok in osnovnošolcev do vključno 5. razreda, starši otrok v prilagojenih in posebnih programih v osnovnih šolah s prilagojenim programom in v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter starši otrok, ki imajo v odločbi o usmeritvi določeno pomoč spremljevalca. V navedenem primeru je delavec upravičen do nadomestila v višini 80 % plače v zadnjih treh mesecih. Tudi v tem primeru je delodajalec upravičen do povračila izplačanega nadomestila. Nadomestilo plače v skladu s sedmim odstavkom 27. člena ZNUPZ sicer v nobenem od zakonsko določenih primerov ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji.

Navedena ureditev samozaposlenim osebam, ki imajo zaposlene še druge osebe, zagotavlja povračilo izplačanih nadomestil plače za svoje zaposlene, ne pa tudi zanje osebno, če se znajdejo v primerljivem položaju. Torej, če je njim osebno ali njihovim otrokom, za katere morajo skrbeti, odrejena karantena, posledično pa ne morejo opravljati svojega dela in pridobivati dohodkov katerega so v celoti odvisni tako oni kot njihove družine. Navedena neenaka obravnava primerljivih situacij, v katerih se znajde posameznik, je neprimerna in neutemeljena, zato bi bilo treba veljavno zakonsko ureditev ustrezno prilagoditi na način, da bi se tudi samozaposlenim osebam zagotovilo enako raven pravic, kot se jo zagotavlja delodajalcem z drugim pravnim statusom in zaposlenim osebam.

Ukrep povračila izplačanih nadomestil plače delavcem je sicer začel veljati 1. julija 2021 in se bo iztekel 31. decembra 2021. V praksi se bomo z izpostavljeno problematiko (zaradi relativnega zatišja z okužbami s COVID-19 v poletnih mesecih in šolskih počitnic) zelo verjetno začeli pospešeno soočati šele zdaj, ko se število okužb z virusom COVID-19 pospešeno viša. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo v drugem četrtletju 2021 v Sloveniji 123.000 samozaposlenih oseb, ki bodo, v primeru odrejene karantene ali v primeru, da imajo vrtčevske ali šoloobvezne otroke do vključno 5. razreda starosti, ki jim bo odrejena karantena, postavljene v neenak položaj in prikrajšane za možnost uveljavljanja pravice do nadomestila plače.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo naj bi uvedbo nadomestila v primeru karantene ali višje sile predlagalo tudi za samozaposlene, česar pa Vlada Republike Slovenije pri zakonodajni ureditvi do zdaj še ni upoštevala, zaradi česar se ji ponovno daje pobudo, da se navedeno problematiko uredi v najkrajšem možnem času, saj samozaposleni posamezniki že občutijo posledice neustrezne zakonodajne ureditve.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) nanjo v roku 30 dni odgovori.